

Oponentský posudek na bakalářskou práci Lady Železné
Důvěra v politiku ČR v souvislosti s percepcí sociální politiky státu

Mgr. Petr Lupač

Předkládaná bakalářská práce je prací nadprůměrnou, a to jak co do kvality teoretické části a jejího provázání s částí empirickou, tak co do obtížnosti a kombinace zvolených metod. Po gramatické i stylistické stránce je práce na výborné úrovni, její členění je logické a jasně směřuje k naplnění vytyčeného cíle práce. Zvolená výzkumná otázka, tedy zda a jaká je souvislost mezi vnímáním sociální politiky a důvěrou v politický systém, je otázka bezesporu aktuální a důležitá nejen v odborném diskursu, její volbu a vysvětlení jejího významu považuji za znak odborné vyspělosti a přínosu bakalářského studia.

Teoretická část je tedy bezesporu velmi kvalitní; dílčí témata jsou logicky řazena a dobře provázaná, autorka podává kvalitní přehled vývoje sociologického poznání důvěry a jejích základních typů, přičemž neustále sleduje směr vytyčený v úvodu, zpracovává pouze relevantní koncepty a přístupy, v textu je také patrný ohled na čtenáře. Závěrečná podkapitola druhého oddílu teoretické části začíná větou: „Důvěra a legitimita hraje v demokratických systémech zásadní roli, avšak především z hlediska ideologického“ (s. 12). Protože se tématu ideologie, popřípadě ideologickému aspektu důvěry a legitimacy autorka jinde v textu explicitně detailněji nevěnuje, a k podobné myšlence se později vrací („Ideologický základ v podobě důvěry či legitimacy (...)“, s. 13), uvítal by oponent, pokud by diplomantka komisi tuto tezi osvětlila a ozřejmila, jak zapadá do zbytku výkladu v druhém oddílu „Důvěra a systém“. Jako problematické se mi také (v kontextu klasických teorií diferenciací) jeví tvrzení na s. 14, že v procesu diferenciací klesá míra solidarity mezi občany státu, jde ovšem o poměrně marginální tezi, která nemá pro práci závažnější význam.

V empiricky zaměřené části práce autorka nejdříve vhodně představuje použitá data, parametry jejich sběru a zvolený postup při jejich sekundární analýze. Ocenit je jistě třeba opatrnost, kterou autorka explicitně projevuje jak při představování využitelnosti dat pro ověření zvolené výzkumné otázky, tak při zhodnocení síly a přesvědčivosti výsledných zjištění. V první fázi autorka konstruuje index důvěry prostřednictvím průměru jednotlivých zjišťovaných položek důvěry (v

parlament, v právní systém, v politiky, v politické strany), který dále používá v práci. K tomu bych měl tři otázky: za prvé, autorka tvrdí, že mezi jednotlivými druhy důvěry „existuje korelace na úrovni respondentů“ – tuto korelaci však nijak nedokládá, ani nespécifikuje, proč? K tomu se váže druhá otázka: lze předpokládat na základě informací z teoretické části, že důvěra v lehce konkretizovatelné objekty „politici“ a „politické strany“ je obecně jiného druhu než důvěra v abstraktní instituce typu „právní systém“ a možná tedy tyto položky odkazují k různým typům důvěry – ověřila si autorka nějak, že sčítáním čtyř položek nesčítá ukazatele různých typů důvěry? Za třetí, autorka nezdůvodňuje volbu způsobu konstrukce indexu – proč zvolila tento způsob?

Autorka již na bakalářském stupni využívá pokročilé metody analýzy dat (vícerozměrná regresní analýza, klastrová analýza, faktorová analýza), které jsou součástí výuky na navazujícím magisterském stupni. Měl bych ovšem určité pochybnosti o dobrém zvládnutí těchto metod a interpretace výsledků jejich aplikace. K tomu bych měl dvě otázky a dva komentáře. Za prvé, jsou podle autorky zvolené modely v tabulkách 3.2.-3.4 použitelné pro ověření hypotéz z hlediska vyčerpané variance dat? Odpověď na tuto otázku je dle mého názoru zásadní pro zhodnocení výsledků autorkou použitých regresních analýz. Za druhé, lze u stand. koeficientu beta o velikosti např. 0,091 (vzdělání, tab. 3.2) dojít k jednoznačnému závěru typu, že „vyšší vzdělání nese tendenci k větší důvěře“, byť je „vztah signifikantní“? Můj první komentář se týká pojmenování faktorů získaných z faktorové analýzy: nejsem si jistý, zda autorka jde správným směrem, když jeden faktor pojmenuje jako „pozitivní účinky sociální politiky“ a u další faktory identifikuje jako „negativní efekty sociální politiky“ – přece jen byly faktory získány z matice korelací mezi položkami, k nimž se mohli respondenti vyjadřovat jak souhlasně, tak nesouhlasně. Můj druhý komentář se týká klastrové analýzy, která je poměrně stručná a nejsou k ní doloženy žádné výstupy analýz a není ani vysvětlena volba volba metody.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji výchozí hodnocení výborně až velmi dobře v závislosti na kvalitě obhajoby.